

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 23g/2026

privind excepția de neconstituționalitate a articolului 2 alin. (1) din Legea
taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 și a articolelor 12¹ alin. (5), 84 alin.
(1) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă

(plata taxei de timbru în procedura apelului)

CHIȘINĂU
30 aprilie 2026

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Sergiu LITVINENCO,
dlui Ion MALANCIUC,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
nei Liuba ȘOVA, *judecători*,
cu participarea dlui Vasili Oprea, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 9 februarie 2026,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 30 aprilie 2026, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 și a articolelor 12¹ alin. (5), 84 alin. (1) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Alexandru Bernaz, în interesele dlui Alexandr Hodacov, în dosarul nr. 3a-1341/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecători ai Curții de Apel Centru, format din dnii Ghenadie Mîra și Nicolae Ghedrovici și dna Angela Bostan.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 29 decembrie 2023, 96 de reclamânți, între care și dl Alexandr Hodacov, au înregistrat la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, o cerere de chemare în judecată colectivă împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, având ca terți intervenienți Guvernul Republicii Moldova și Ministerul Muncii și Protecției Sociale, prin care s-a solicitat anularea unei decizii din 27 noiembrie 2023 și a unei decizii adoptate în procedura prealabilă precum și obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile.

4. Printr-o încheiere din 19 februarie 2024, instanța de judecată a dispus separarea pretențiilor fiecărui reclamant, inclusiv ale dlui Alexandr Hodacov, și examinarea acestora în proceduri distincte, pe baza articolului 188 din Codul de procedură civilă.

5. La 30 octombrie 2024, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, a respins ca neîntemeiată acțiunea în contencios administrativ înaintată de dl Alexandr Hodacov.

6. Dl Alexandr Hodacov a atacat hotărârea menționată la § 5 în procedura apelului. Concomitent a atacat și încheierea de separare a pretențiilor menționată la § 4.

7. La 16 aprilie 2025, Curtea de Apel Centru a constatat că, la depunerea apelului, nu a fost achitată taxa de timbru, motiv pentru care nu a dat curs cererii și i-a acordat apelantului un termen de zece zile pentru plata acesteia. Reclamantul a achitat taxa de timbru.

8. La 12 august 2025, avocatul Alexandru Bernaz a ridicat, în interesele dlui Alexandr Hodacov, excepția de neconstituționalitate a articolului 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 și a articolelor 12¹ alin. (5), 84 alin. (1) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă.

9. Printr-o încheiere din 20 ianuarie 2026, Curtea de Apel Centru a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională spre soluționare.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngrădi accesul la justiție.”

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

11. Prevederile relevante ale Legii taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 sunt următoarele:

Articolul 2

Taxa de timbru

„(1) Taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, de la persoanele fizice și juridice pentru intentarea unui proces judiciar civil, de contencios administrativ, precum și pentru fiecare contestație împotriva deciziei agentului constatator asupra cauzei contravenționale atât în primă instanță, cât și în căile de atac.

[...].”

12. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 12¹

Ridicarea excepției de neconstituționalitate

„[...]”

(5) Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărârii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.”

Articolul 84

Taxa de timbru

„(1) Taxa de timbru este o sumă de bani care se percepe, o singură dată, pentru intentarea unui proces judiciar civil sau de contencios administrativ atât în primă instanță, cât și în căile de atac, în temeiul legii.

[...].”

Articolul 188

Separarea pretențiilor

„(1) După ce primește cererea, judecătorul este în drept să separe într-un proces aparte una sau mai multe din pretențiile conexe ale unui reclamant sau ale mai multor reclamanti dacă consideră rațională judecarea lor separată.

(2) În cazul în care sunt înaintate pretenții de mai mulți reclamanti sau față de mai mulți pârâți, judecătorul este în drept să separe într-un proces aparte una sau mai multe pretenții dacă consideră rațională judecarea lor separată.

(3) Prevederile prezentului articol se aplică numai la examinarea cauzelor în primă instanță.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. Autorul excepției susține că articolele 2 alin. (1) din Legea taxei de stat și 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă nu corespund exigențelor clarității și previzibilității. În special, acesta afirmă că din textul „taxa de timbru (...) se percepe o singură dată” nu ar rezulta cu claritate dacă taxa de timbru trebuie achitată și la depunerea cererii de apel. Neclaritatea normelor ar fi confirmată de faptul că instanța de apel are o altă convingere decât apelantul în privința interpretării dispoziției legale și a obligației de plată a taxei de timbru în exercitarea căii de atac a apelului. În acest sens, autorul excepției face trimitere la Încheierea Curții de Apel prin care nu s-a dat curs

cererii de apel și prin care a fost informat că trebuie să achite taxa de timbru, sub sancțiunea restituirii cererii de apel în caz de neplată.

14. Referitor la controlul constituționalității articolului 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă, autorul consideră că există o omisiune și o imprecizie legislativă, deoarece prevederile acestui articol nu-i acordă instanței de judecată competența de a ridica din oficiu excepția de neconstituționalitate în faza de examinare a cererii de apel, ci doar după ce verifică dacă cererea de apel respectă condițiile de formă și întrunește exigențele legale. În ipoteza în care cererea de apel nu întrunește aceste exigențe, completul de judecată aplică articolele 368 și 369 din Codul de procedură civilă. Potrivit autorului, la această fază, reclamantul nu poate contesta, pe calea unei excepții de neconstituționalitate, condiția achitării taxei de timbru.

15. Referitor la controlul constituționalității articolului 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă, autorul excepției menționează că aceste norme îi acordă instanței de judecată competența de a separa într-un proces aparte una sau mai multe pretenții conexe sau, atunci când sunt înaintate pretenții de mai mulți reclamanți ori față de mai mulți pârâți, de a separa într-un proces aparte una sau mai multe pretenții, dacă apreciază că este rațională judecarea lor separată. În ambele ipoteze, această posibilitate depinde de aprecierea judecătorului privind caracterul „rațional” al separării. Totuși, potrivit autorului, norma nu precizează ce standard de raționalitate trebuie aplicat și cum se stabilește dacă separarea este sau nu rațională, fapt care poate conduce la abuzuri. Mai mult, autorul subliniază că această problemă este amplificată de faptul că încheierea de separare a pretențiilor nu poate fi atacată în mod separat cu recurs.

16. În final, autorul sesizării susține că sunt încălcate articolele 20, 23 alin. (2) și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

17. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

18. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea taxei de stat și din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

19. Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

20. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 2 alin. (1) din Legea taxei de stat, 12¹ alin. (5), 84 alin. (1) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă. Pentru a putea fi declanșat controlul de constituționalitate, Curtea trebuie să confirme aplicabilitatea prevederilor legale contestate în cauza examinată în fața instanței de drept comun care a sesizat Curtea cu excepția de neconstituționalitate.

21. Circumstanțele litigiului principal confirmă faptul că cauza se află în faza apelului, la etapa examinării sale. Condiția achitării taxei de timbru, care se verifică la depunerea apelului, a fost deja îndeplinită de către reclamant,

acesta conformându-se și înlăturând neajunsurile cererii de apel indicate în încheierea Curții de Apel, prin care a fost informat că trebuie să achite taxa de timbru în sumă de 200 lei. În aceste condiții, deși articolul 2 alin. (1) din Legea taxei de stat a produs deja efecte în privința reclamantului, Curtea va da curs acestui capăt al sesizării, având în vedere că, potrivit jurisprudenței sale, condiția aplicabilității prevederilor legale contestate presupune ca acestea să fie incidente în cauza examinată și să producă efecte juridice în privința autorului (a se vedea DCC nr. 94 din 15 iunie 2021, § 23). Din aceleași motive, și articolul 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care are un obiect similar cu articolul 2 alin. (1) din Legea taxei de stat, face obiectul controlului de constituționalitate.

22. Referitor la articolele 12¹ alin. (5) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Curtea precizează următoarele. Dacă articolul 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă poate fi aplicat în cauza principală și, prin urmare, poate fi supus controlului de constituționalitate, articolul 188 prevede la alineatele contestate două situații distincte în care se aplică separarea pretențiilor. Curtea observă că alineatul (1) se referă la separarea pretențiilor conexe, în timp ce alineatul (2) se referă la separarea pretențiilor colective formulate într-o cerere de chemare în judecată depusă de mai mulți reclamânți. Datele litigiului confirmă că prima instanță a separat pretențiile formulate în cererea colectivă semnată de către 96 reclamânți. Această circumstanță cade sub incidența alineatului (2) al articolului 188 din Codul de procedură civilă.

23. Legislatorul a stabilit în Codul de procedură civilă că apelul declarat împotriva hotărârii se consideră declarat și împotriva încheierilor date în cauza respectivă, chiar dacă acestea au fost emise după pronunțarea hotărârii și chiar dacă atacarea încheierii nu este menționată expres în cererea de apel (a se vedea articolul 359 alin. (2)). În consecință, legislatorul a prevăzut competența instanței de apel de a examina de drept, în cadrul apelului, și încheierea de separare a pretențiilor.

24. Așadar, prevederile articolelor 2 alin. (1) din Legea taxei de stat, 12¹ alin. (5), 84 alin. (1) și 188 alin. (2) din Codul de procedură civilă pot face obiectul controlului în baza excepției de neconstituționalitate.

25. Curtea menționează că prevederile contestate nu au fost supuse anterior controlului de constituționalitate.

26. O altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența unui drept fundamental. Astfel, Curtea va analiza, prin prisma argumentelor autorului sesizării, dacă prevederile contestate reprezintă o ingerință într-un drept fundamental garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 125 din 13 septembrie 2022, § 22; DCC nr. 75 din 27 iunie 2024, § 16).

27. Autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 23 (*dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

28. Curtea precizează că articolul 23 din Constituție nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe o ingerință într-un drept fundamental. Curtea a stabilit că problema calității unei legi nu reprezintă o problemă de constituționalitate atât timp cât

nu este afectat un drept fundamental (a se vedea DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 18). Cu privire la articolul 54 din Constituție, Curtea reiterează că acesta stabilește cadrul de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, este necesară constatarea incidenței unui drept fundamental (a se vedea HCC nr. 21 din 6 decembrie 2022, § 34).

29. Referitor la pretinsa încălcare a articolului 20 din Constituție, Curtea reține că autorul excepției își bazează critica pe pretinsa lipsă de previzibilitate a articolelor 2 alin. (1) din Legea taxei de stat și 84 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în ceea ce privește obligația achitării taxei de timbru pentru cererea de apel, invocând faptul că instanța de apel a avut o altă interpretare decât apelantul și a dispus plata taxei de timbru sub sancțiunea restituirii cererii de apel. Totuși, Curtea precizează că această împrejurare nu reflectă o lipsă de previzibilitate a normei, ci reprezintă o chestiune de aplicare a legii de către instanța competentă.

30. În acest context, Curtea reiterează că aspectele ce țin de interpretarea și de aplicarea legii nu intră în competența Curții Constituționale, ci în atribuțiile instanțelor de judecată, care sunt chemate să înlăture îndoielile cu privire la sensul și sfera de aplicare a normelor juridice (a se vedea DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25; DCC nr. 97 din 6 august 2020, § 31; DCC nr. 89 din 25 iulie 2023, § 25; DCC nr. 32 din 18 aprilie 2024, § 24). De altfel, și Curtea Europeană a subliniat că rolul instanțelor naționale este tocmai acela de a clarifica, prin jurisprudență, eventualele ambiguități ale legii și de a stabili o interpretare coerentă a normelor (*Rohlena v. Cehia* [MC], 27 ianuarie 2015, §§ 50-51).

31. Prin urmare, simplul fapt că autorul excepției a interpretat normele contestate altfel decât instanța sau că este nemulțumit de încheierea prin care i s-a cerut plata taxei de timbru pentru depunerea apelului nu poate transforma o problemă de aplicare a legii într-o problemă de constituționalitate. Din acest motiv, Curtea este scutită să mai examineze incidența articolului 20 din Constituție în raport cu criticile formulate, sesizarea urmând a fi respinsă ca inadmisibilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 128 din 29 octombrie 2020, § 28).

32. Referitor la controlul constituționalității articolului 188 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea observă, mai întâi, că autorul nu susține că i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil sau că procedura, analizată în ansamblu, ar fi inechitabilă, ci critică exclusiv faptul că cererea de chemare în judecată colectivă a fost separată în mai multe proceduri și că legea lasă această decizie la aprecierea judecătorului. Din această perspectivă, Curtea constată că articolul 188 alin. (2) din Codul de procedură civilă stabilește că judecătorul decide separarea cererii colective în mai multe proceduri „dacă consideră rațională judecarea lor separată”. Utilizarea unui limbaj cu structură deschisă precum „consideră rațională judecarea lor separată” îi impune judecătorului un standard al analizei caracterului oportun al separării și nu poate fi privită, prin ea însăși, drept o problemă, atâta timp cât deciziile adoptate sunt motivate și supuse controlului instanțelor superioare în cadrul căilor de atac.

33. Curtea reține că mai multe acte normative folosesc în mod deliberat concepte generale precum „limite rezonabile”, „termen rezonabil”, „proces

echitabil”, „despăgubire echitabilă”, „dubii temeinice”, „motive întemeiate” și altele, concepte care își găsesc concretizarea în jurisprudență. Acest fapt nu reprezintă, în sine, o problemă de constituționalitate, deoarece alocarea unei marje discreționare judecătorului este inerentă activității jurisdicționale și compatibilă cu exigențele clarității și previzibilității. Sub acest aspect, Curtea Europeană a recunoscut în mod constant faptul că multe legi sunt redactate în termeni generali, iar interpretarea și aplicarea lor fac obiectul practicii judiciare. Multe legi utilizează, prin natura lucrurilor, formule mai mult sau mai puțin vagi, a căror interpretare și aplicare depind de practică (*Karácsony și alții v. Ungaria* [MC], 17 mai 2016, § 124; *Brčko și alții v. Bosnia și Herțegovina* [MC], 27 iunie 2017, § 70).

34. Potrivit articolului 12¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar dacă cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege. În acest capăt al sesizării, autorul întreabă dacă simpla depunere a apelului este suficientă pentru a putea ridica o excepție de neconstituționalitate.

35. Deoarece circumstanțele litigiului principal confirmă că autorul excepției nu a întâmpinat nicio problemă în sesizarea Curții, excepția de neconstituționalitate este o *actio popularis* în această parte.

36. În subsidiar, Curtea observă că articolul 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă și articolul 5 din Legea taxei de stat prevăd că, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică poate fi scutită de către judecător de plata taxei de timbru, atât în primă instanță, cât și în cazul exercitării căilor de atac. Mai mult, articolul 86 alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede posibilitatea de a obține amânarea ori eșalonarea plății, în baza probelor și argumentelor care confirmă o stare materială precară. Nimic din textele legale citate nu împiedică partea interesată să-i solicite instanței de apel, odată cu formularea cererii de apel, scutirea sau amânarea plății taxei de timbru, în măsura în care există motive justificate în acest sens, putând astfel anticipa o eventuală soluție de restituire a cererii de apel pentru neplata taxei de timbru.

37. Așadar, Curtea constată că problema abordată de autorul excepției rezultă dintr-o interpretare deficitară a Codului de procedură civilă. Curtea menționează că subiecții cu drept de sesizare nu pot folosi excepția de neconstituționalitate pentru a cere opinii juridice în chestiuni care nu ridică probleme reale de constituționalitate sau pentru a-și exprima dezacordul față de modul în care instanțele aplică legea. Aprecierea situației de fapt, precum și interpretarea și aplicarea normelor procesuale, aparțin instanțelor de drept comun, iar eventualele erori se corectează prin căile de atac prevăzute de lege, nu prin sesizarea Curții Constituționale.

38. Pe baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 27 alineatele (2), (3) lit. f) și (4) litera d), 37 și 40 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 2 alin. (1) din Legea taxei de stat nr. 213 din 31 iulie 2023 și a articolelor 12¹ alin. (5), 84 alin. (1) și 188 alineatele (1) și (2) din Codul de procedură civilă, ridicată de dl avocat Alexandru Bernaz, în interesele dlui Alexandr Hodacov, în dosarul nr.3a-1341/2025, pendinte la Curtea de Apel Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

*Chișinău, 30 aprilie 2026
DCC nr. 69
Dosarul nr. 23g/2026*